

sumari

Un succés extraordinari • Els voltors lleonats arriben a totes les illes • **El voltor lleonat al món i a Espanya** • Es queden a Mallorca • **Cens de la població** • Com és el voltor lleonat? • **Participa en la seva conservació**

Edició: Conselleria de Medi Ambient i Mobilitat.
Govern de les Illes Balears
Text: Servei de Protecció d'Espècies
Fotografies: Els autors
Dipòsit legal: PM-xxxx-2011

Un succés extraordinari

El 30 d'octubre de 2008 una forta tempesta de vent del sud-oest va fer que un grup molt nombrós de voltors lleonats arribés a totes les Illes Balears des de la Península. Aquests voltors, la gran majoria juvenils, s'estaven desplaçant cap al sud seguint la costa del Llevant peninsular, segurament amb la intenció d'arribar fins l'estret de Gibraltar per creuar cap a Àfrica. Quan estaven aturats a la costa d'Alacant varen ser sorpresos per

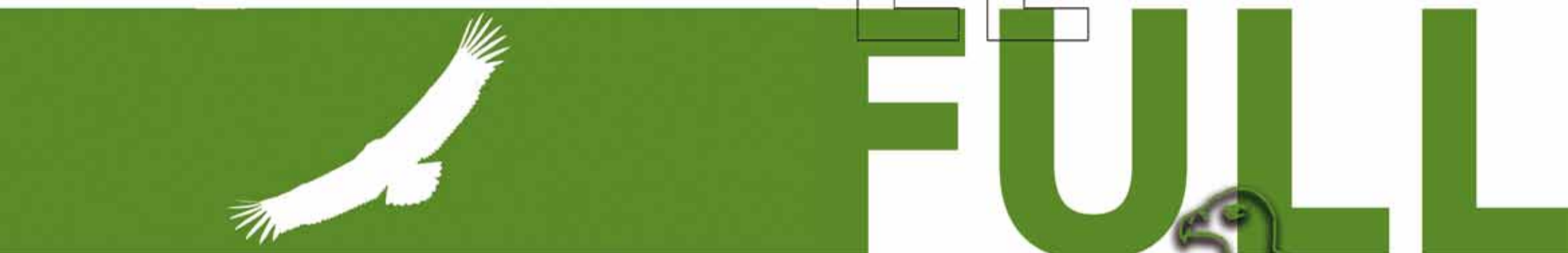
Els voltors lleonats arriben a totes les illes

Alguna vegada s'havien vist exemplars aïllats de voltor lleonat a Mallorca i un exemplar va romandre a l'illa entre 1983 i 2000, on l'hàbitat és molt adequat per a ells. A Menorca, a on mai s'havia citat aquesta espècie, un grup de fins a 68 exemplars va romandre des del 31 d'octubre fins el 12 de novembre de 2008, quan varen abandonar l'illa, segurament en direcció a Mallorca. Dos exemplars molt debilitats varen ingressar al centre de recuperació de fauna de Menorca, illa que, possiblement, no gaudeix de les condicions per acollir a aquesta gran au carronyaire. En aquestes mateixes dates es varen veure voltors a Eivissa i Mallorca, alguns clarament desorientats. Les observacions enregistrades per nombrosos ornitòlegs fan pensar que diversos exemplars varen tornar a la Península pocs dies després de la seva arribada.

El voltor lleonat al món i a Espanya

Aquest voltor nidifica en una petita part del nord d'Àfrica i d'Europa i, sobre tot, per una extensa zona d'Àsia al nord de tròpic de Càncer, des d'Àsia Menor fins a la Xina, arribant quasi fins a les costes de l'Oceà Pacífic. A Europa la població més important es troba a la península Ibèrica i algunes més petites per Itàlia, els Balcans, Creta i Xipre. S'han realitzat reintroduccions amb molt d'èxit a França, a Sardenya, Sicília, Calàbria i reforçaments als països balcànics. A Espanya es troba la major població d'Europa. L'any 2008 es va fer un cens resultant un total de 24.000 a 25.000 parelles reproductores i una estima de 76.000 a 79.000 exemplars (SEO/BirdLife, 2009).

aquest temporal i transportats pels forts vents fins a les Balears. Probablement, molts d'exemplars varen caure a la mar, però d'altres varen tenir la sort de trobar-se amb les Illes. Aquest succés, que ha provocat la colonització de Mallorca per part d'aquesta espècie, és un fet extraordinari des del punt de vista biològic ja que els voltors molt difícilment poden creuar una franja de mar tan ampla com la que separa la Península d'Eivissa i a les tres illes majors entre sí.

EL FULLL

DEL voltor lleonat

**Cens del voltor lleonat,
novembre de 2010**

Espècies per avui, espècies per al demà

Foto: Sebastià Torrens

Es queden a Mallorca

Una part dels voltors que varen arribar a Mallorca s'han quedat a viure a la serra de Tramuntana, que és un bon hàbitat per a ells i on disposen de molts de recursos alimentaris i llocs molt adients per a reproduir-se. Aquí tenen al seu abast una important població de cabres assilvestrades que son objecte de caça i de controls per eliminar exemplars que no siguin fins. També existeix una abundant ramaderia d'ovelles que pasturen lliurement per tota la Serra. Aquest bestiar es suficient per alimentar a les dues espècies que ara conviuen perfectament a la serra de Tramuntana. Segurament, també podran accedir a altres animals que puguin trobar morts pel pla i per altres indrets de Mallorca, principalment ovelles i conills. De fet, hi ha observacions esporàdiques a altres punts de Mallorca. A més, hi ha tres menjadores per voltors a la zona nord de la Serra i dues a la part sud als voltants de les quals s'han concentrat grups de lleonats.

Cens de la població

Els dies 13 i 14 de novembre la Conselleria de Medi Ambient i Mobilitat va organitzar un cens de voltors per determinar quina és la població que roman a Mallorca dos anys després d'haver arribat a l'illa.

nera que va ser relativament fàcil veure les xifres màximes de voltors vists alhora i estimar el nombre total d'exemplars que s'havien mogut per cada zona al llarg dels dos dies de cens. Cal dir que els resultats de diumenge no van ser tan útils per treure conclusions com els de dissabte.

Les dades mostraren que hi havia quatre grups de voltors concentrats als voltants de quatre zones diferenciades: el Puig Gros de Ternelles, el Puig Major, el Teix i el Galatzó. D'acord amb les observacions fetes a cada punt de cens, s'han pogut definir aquestes quatre zones que inclouen els següents punts de cens (de nord a sud):

1. Ternelles: valls de Pollença (Colònia i d'en March), Ternelles, Ariant, Mortitx, Femenies i Moleta de Binifaldó.
2. Puig Major: Cosconar, Els Castellots, Galileu, Massanella sud, Tossals Verds, pla de Cúber, Puig Major, coll de Turitxant, coll de l'Ofre, Cards Colers i Bàltx de'n Mig.
3. Teix: Pastoritx, Teix i la Mola de Son Pacs.
4. Galatzó: Galatzó NE, Galatzó SO, s'Evangèlica, La Trapa i sa Dragonera.

Tres localitats de cens van ser considerades zones de transició, com el clot d'Aubarca (Escorca), serra d'Alfàbia (Bunyola) i Vall d'Orient (Bunyola).

Resultats del cens

Les dades obtingudes el diumenge 14 no són tan útils com les de dissabte ja que es varen realitzar menys observacions (en part per la mala climatologia) amb un nombre més baix d'exemplars.

1. Zona Ternelles. Durant tot el dissabte, de 12 a 16 aus diferents es van moure per la zona nord. En començar la jornada es localitzà un dormidor a la cara nord del

1. Localitats de cens

Es van ocupar 32 localitats de cens diferents, de les quals 29 es trobaven a la serra de Tramuntana, una a l'illa de sa Dragonera, una al massís d'Artà i una a la muntanya de Randa (Llucmajor). D'aquestes localitats, 24 es van cobrir els dos dies de cens i vuit un sol dia. Segurament és el cens de voltors en el que s'ha obtingut una cobertura més extensa de la serra de Tramuntana. Van haver problemes d'accés a dues localitats que no es van poder cobrir, però se van traslladar a altres indrets igualment bons pel cens.

Foto: Juan J. Bazán

2. Participants.

Hi han participat un total de 97 persones, el que suposa un rècord de participació en censos de voltors. D'aquestes 97 persones, 66 van censar en ambdues jornades i 31 només un dia. De les 65 que van censar en ambdós dies, cinc van canviar de localitat de cens i les altres van repetir. Va participar personal de la Conselleria de Medi Ambient i Mobilitat (del Servei de Protecció d'Espècies i Agents de Medi Ambient), voluntaris del Grup d'Ornitologia Balear, de la Fundació per a la Conservació dels Voltors i de la Fundació Natura Parc, així com alguns ornitòlegs independents.

Foto: Juan J. Bazán

Puig Gros de Ternelles (amb un mínim de cinc exemplars), que es va tornar a formar a la tarda (mínim set exemplars). El diumenge, sembla que els voltors s'havien dividit en dos grups, un a la zona de Cornavaques-Cala Sant Vicenç (mínim cinc exemplars) i un altre pel Puig Tomir (mínim 4 exemplars), més algun més aïllat, en total fan un mínim fiable de deu exemplars, de manera que l'estima de dissabte de 12 aus es bastant encertada.

2. Zona Puig Major. Dissabte entre 14 a 17 exemplars diferents es varen moure al voltant del Puig Major, és a dir Tossals, Massanella, Barranc de Biniarix i Binis. Diumenge l'estima d'aus diferents baixa a 9-11 voltors lleonats.

3. Zona Teix: Durant tot el dissabte se varen veure molts voltors, però en grups petits (d'un a sis exemplars). Es pot afirmar que a la zona hi varen coincidir un total de 11 a 14 exemplars diferents (11 es queden concentrats aparentment per

Localitat	13	14	Participants
Ternelles	X	X	Pau Jaume, Carolina Jolly, Andrés Gil, Tomeu Bosch.
Vall de Colonya	X		Lalo Ventoso, Teresa Orobia, Teresa Fuentes, Jesús Fuentes.
Vall den March		X	Lalo Ventoso.
Ariant	X	X	Juan José Sánchez, Pep Seguí, Cecile Delaplace, Carolina Jolly, Linnart Felkl, Magda Persson.
Mortitx	X	X	Carlota Viada, José Joaquín Fiquitiva, Joaquim Helmich.
Tomir		X	Cati Artigues, Toni Muñoz, Jordi Muñoz.
Femenies	X		Juan Carlos Malmierca, Toni Salas, C.Serra.
Moleta de Binifaldó	X	X	Jovan Andevsky, Claudio Asile, Katja Hauptlorenz.
Clot d'Aubarca	X	X	Tina Mercadal, Viviana Giuliano, Jordi Muntaner, Tomeu Bosch.
Cosconar	X	X	Josep Sunyer, Emilia Segura, Margalida Roca, Mercè Suárez, Jessica Solà, Rafael Mas.
Galileu	X	X	Silvia Le Pare, Carlos Herrero.
Castellots	X	X	Tomeu Moragues, Tomeu Morro, Jordi Huguet, Xisca Moragues.
Puig Major	X	X	Gil Panadés, Adolfo Ferrero, Xisco Lladó, Xavi Aramburu.
Coll de Turitxant		X	Jordi Muntaner.
Massanella Sud	X	X	Toni Caimari, Floriane Roux, Marc Melià, Patricia Arbona, David García.
Tossals Verds	X	X	Mique Àngel Reus, Xavier Mas, Mariano Reaño.
Cúber	X	X	Begoña Velázquez, Steve Nicoll, Joan Mayol.
Coll de l'offre	X	X	Gonzalo Molins, Javier Moranta.
Cards Colers	X	X	Susana Quintanilla, Noelia Melis, Josep Camprubí, Xavier Moranta.
Bàltx de'n Mig	X	X	Mari Carmen Palomero, Pedro Tortella, Pedro Tortella jr.
Alfàbia	X	X	Josep Manchado, Martí Mayol, Magdalena Prohens, Xavier Barceló.
Vall d'Orient		X	Jordi Montere.
Pastoritx	X	X	Maribel Jiménez, Josep Tapia, Pilar Tapia, José Jiménez, María Pilar Batalla.
Mola de son Pacs	X		Sion Coll.
Teix	X	X	Miquel Pons, Guillem Alomar, Graciela Sánchez, Carlos Sánchez.
Galatzó NE	X	X	Juan Torrente, Elsa Nieto, Andreu Muntaner.
Galatzó SO	X	X	Toni Soler, Biel Bernat, José Luis Martínez, Manolo Cabalga.
S'Evangèlica	X	X	Juanjo Bazán, Jordi Amengual, Jaume Roca, Manolo Cabalga.
La Trapa	X	X	Manolo Suárez, Nadine Wilkinson, Tolo Guasp, Enric Culat, Joan Barceló.
Sa Dragonera	X		Jaume García-Delgado.
Puig de Randa	X		David García.
Artà	X	X	Père Vicens, María De La Llosa.

Taula 1. Localitats de cens de voltor lleonat a Mallorca i participants durant els dies 13 i 14 de novembre de 2010.

3. Condicions meteorològiques.

Dissabte 13: vent fort del sud-oest que va originar els denominats niguls geogràfics a la zona sud, dificultant el cens a Dragonera, La Trapa, Galatzó SO, Galatzó NE, Teix i Alfàbia, així com a Randa on no es van poder realitzar observacions. A la resta de localitats va haver-hi bon temps amb una mica de vent, més fort a les més elevades.

Diumenge 14: augmenta la força del vent de component sud i es mantenen els niguls a la zona sud arribant a gairebé impossibilitar el cens en localitats com el Teix

i Galatzó NE i fent-ho impossible a Alfàbia. En general, vent fort, molt fort als cims, fent-hi el cens molt difícil i dificultant-ho en moltes altres. L'illa de sa Dragonera no es va poder cobrir el diumenge 14 a causa de l'empitjorament de l'estat de la mar.

4. Resultats per anàlisi directe de les dades.

Es varen realitzar observacions de voltors lleonats en totes les localitats de la serra de Tramuntana, però cap registre a Artà i al puig de Randa. L'anàlisi es va fer a un full excel on s'havien dividit les observacions en períodes de 15 minuts, de ma-

Figura 1. Resultats del cens de voltor lleonat del 13 de novembre de 2010. Es veuen representades les quatre zones en les que s'ha dividit la serra de Tramuntana, els punts d'observació (cercles vermells) i els màxims i mínims d'aus diferents obtinguts per a cada zona que es considera es poden sumar per obtenir el nombre total de voltors.

dormir al Teix). Varen romandre tot el dia, desplaçant-se del Teix a Pastoritx, vall de Raixeta, comuna de Valldemossa, etc., amb alguna incursió fins a Orient. Pel contrari, diumenge el mínim nombre d'exemplars diferents observats va ser de set.

4. Zona Galatzó: El dissabte s'estima que de 9 a 12 voltors lleonats es varen moure entre el Galatzó, s'Esclop i La Trapa. Diumenge, la xifra és d'un mínim d'11 exemplars diferents.

Participa en la seva conservació

- Pots participar en la conservació d'aquesta majestuosa espècie,
- Aportant qualsevol informació d'aquest voltor, principalment indicis de reproducció, presència fora de la serra de Tramuntana o grans concentracions.
  - Si sou propietaris d'alguna finca amb presència de voltors, podeu vetlar per la seva tranquil·litat i fer assequibles els cadàver de cabres descastades o de ramat mort.
  - Denunciant qualsevol agressió a aquesta o a altres espècies protegides.
  - Si localitzeu animals morts o esquers presumptament enverinats poseu-vos en contacte amb els Agents de Medi Ambient a través dels telèfons gratuïts d'emergències 112 o del SOS Verí 900 713 182 (guarda'l al teu mòbil).
- Per a qualsevol informació o dubte, podeu contactar amb el servei de Protecció d'Espècies de la Conselleria de Medi Ambient (971784956) o amb els Agents de Medi Ambient mitjançant el telèfon gratuït 112. Teniu més informació a la web del Servei de Protecció d'Espècies: <http://especies.caib.es>

5. Conclusions

Els resultats indiquen la presència el dissabte 13 de novembre de 2010 d'un mínim de 46 a un màxim de 59 voltors lleonats, pel que es pot dir que, com a mitjana, hi ha un grup de 53 exemplars establerts a la serra de Tramuntana. El diumenge la suma d'aus diferents oscil·la entre 37 i 41 aus pel que no es considerarà.

Com és el voltor lleonat?

Presenta una silueta semblant a la de voltor negre, però es diferencia bastant bé per la seva coloració molt més clara i per l'alternança d'una coloració clara i fosca de les parts inferiors de les ales. Vist d'aprop, és molt característic el plomatge del cap i coll, absent de plomes i només recobert per un plomissó blanquinós. És una mica més petit que el voltor negre, amb una envergadura d'entre 240 a 280 cm i un pes de 6 a 11 quilograms, enfront dels 250 a 295 cm. d'envergadura i els 7 a 12,5 quilograms del voltor negre, que és l'auell més gran d'Europa. És una espècie molt gregària que sol volar, dormir i reproduir-se en grups, a diferència del negre que és molt més solitari. A l'hora de nidificar fa el niu a lleixes i petites coves dels penya-segats, mentre el voltor negre el fa a sobre dels arbres.